www.wordlyknowledge.uz Volume: 2, Issue: 2, 2023

Grafik asarlarning mavzu doirasi va badiiy xususiyatlari

Yakubova Munisa Shovkat qizi

Kamoliddin Behzod nomidagi milliy rassomlik va dizayn instituti 17.00.04-Tasviriy va amaliy san'at nazariyasi 2-bosqich mustaqil doktaranti

Annotatsiya: Grafika uning mohiyati, turlari va tarixi haqida gapirar ekanmiz, grafikda ranglar ham qo'llanilishi mumkin, ammo u yordamchi vizual vosita hisoblanadi. Rassomlardan farqli o'laroq, grafika ustalari bitta rang bilan ishlashlari mumkin (masalan, siyoh yoki qalam yordamida), shu bilan birga nafaqat tekis, balki hajmli tasvirlarni ham yaratishlari mumkin.

Kalit so'zlar: Kalikatura, satira, salbiy, parodiya, epigramma.

Заключение:Когда мы говорим о графике, его сущности, типах и истории, цвета также могут применяться к графике, но это вспомогательный визуальный инструмент. В отличие от художников, графики могут работать с одним цветом (например, с помощью чернил или карандаша), создавая при этом не только плоские, но и объемные изображения.

Ключевые слова: пороки, иллюстрация, сатира, образ.

Conclusion: Graphics as we talk about its essence, types and history, colors can also be used in the graph, but it is considered an auxiliary visual tool. Unlike artists, graphic artists can work with one color (for example, using ink or pencil), while creating not only flat, but also volumetric images.

Keywords: vices, illustration, satirical, image.

Grafika qadimiy san'at turi hisoblanib bu insoniyatning birinchi tosh rasmlarini o'z ichiga oladi. Keyinchalik g'or rasmlari g'or devorlaridan idish-tovoq, papirus, pergament, qog'ozga ko'chib o'tdi (u miloddan avvalgi II asrda Xitoyda ixtiro qilingan). Uning asosida piktografiya paydo bo'ldi yozuvning kashshofi, keyin ierogliflar paydo bo'ldi (asta-sekin ular tobora mavhum bo'lib qoldi). Biz grafik tasvirlarni turli xil xalqlarda — inkadan tortib avstraliyalik aborigenlarga, barcha qit'alarda (Antarktidadan tashqari) uchratamiz. "Chauvet g'oridagi tuyoqlilar va karkidonlar" Yevropada uyg'onish davrida rasmning rivojlanishi bilan rasm soyaga o'tdi va ko'plab ustalar tomonidan asarlar uchun eskiz bazasi sifatida qabul qilingan. Shunga qaramay,

ushbu san'at turida o'lmas shon — sharafga ega bo'lgan mustaqil asarlar yaratilgan masalan,

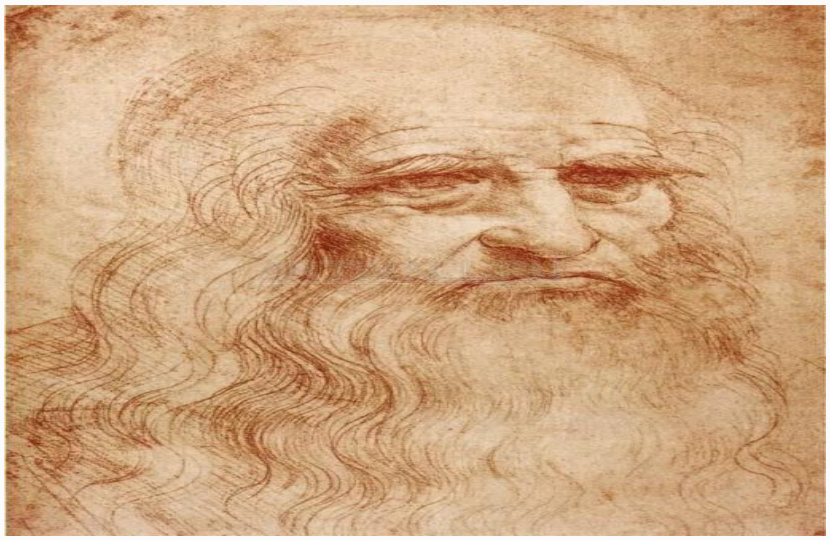
Leonardo da Vinchining "Vitruvian odam" tasviri (Leonardo di ser Piero da Vinchi). Grafikada Leonardo da Vinchi. "Vitruvian odam" va Mikelanjelo yaratgan tasvirlarni shunchalik qadrladiki, uni yagona san'at deb atadi. Va u boshqa san'atlarni undan kelib chiqqan deb hisoblagan. O'sha davrlarda gravyurada vaziyat boshqacha edi bu turli xil grafikalar Guttenbergning bosma inqilobi

www.wordlyknowledge.uz Volume: 2, Issue: 2, 2023

tufayli rivojlangan. Yevropada eng keng tarqalgan (texnikaning o'zi VI asrda Xitoyda ksilografiya shaklida paydo bo'lgan va 1440-yillarda Shveytsariya yoki Germaniyaning janubida metallga Gravyuralar paydo bo'lgan). XVI-XVIII asrlarda ushbu texnikada ko'plab durdonalar yaratilgan. Shu davrlar boshlarida akvarel mustaqil bo'lib, unda grafika va asarning xususiyatlari birlashtirilgan. KADAM taniqli grafik rassomlar dunyodagi eng buyuk gravyurachilar va grafik rassomlardan biri nemis Uyg'onish davri dahosi Albrecht Dürer (Albrecht Dürer) hisoblangan. Uning ijodida grafika muhim o'rin tutgan. Magistrning taniqli durdonalari orasida "Apokalipsis" gravyuralari seriyasi, akvarel "Quyon", sirli "Melanxoliya" mavjud bo'lgan. Albrext Dürer tomonidan. "Apokalipsisning to'rtta chavandozi" Dyurerning ishi zarbaning zargarlik buyumlari aniqligi bilan ajralib turgan, bu ajoyib plastika bilan birlashtirilgan.. Xarakterli misollar: "Turin avtoportreti", "Angiari jangi" va allaqachon aytib o'tilgan Leonardo Vinchining" Vitruvian odami " (Leonardo di ser Piero da Vinchi); Mikelanjelo Buonarrotining ifodali portretlari va beqiyos anatomik asarlar bunga misol (Michelangelo di Buonarroti); Rembrandt Harmens van Rijnning tungi o'ymalari (Rembrandt Harmenszoon van Rijn), bu graverlar oldida eng keng imkoniyatlarni ochib bergan; Fransisko goyaning (Fransisko Xose de Goya y Lucientes) qorong'u, qoralovchi, grotesk naqshlari; Gustav Dorening (Pol Gustave Doré) Charlz Perrotning ertaklariga, "Ilohiy komediya", "Ilohiy komediya", " Gargantua va Pantagruel" deb nomlangan. Yana Gustav Dore tomonidan. "Odam yeyuvchi gigant" (Charlz Perroning "Barmoq bilan bola" ertagiga illyustratsiyalar) yaponiyalik grafika ustalari go'zallar Utamaro Kitagava, landshaft ustalari Utagava Xirosige va Katsushiki Xokusayning asarlari dunyo miqyosida tan olingan. Leonardo da Vinchining mashhur asarlaridan "Turin avtoportreti" asarining qizig'i shundaki, XIX asrning oxirigacha asar grafik san'atga tegishli emas edi — u faqat asar uchun tayyorgarlik materiali deb hisoblangan (ya'ni kontseptsiyani eskizlarga qisqartirgan

www.wordlyknowledge.uz Volume: 2, Issue: 2, 2023

.

Faqatgina XX asrda bu atama illyustratsiyalar, karikaturalar, asarlar yaratish ishlarini ham qamrab olgan. Kompyuter grafika paydo bo'lganda grafika alohida kichik tur sifatida ajratilgan. Grafik ishlarning funktsiyalari bo'yicha tasnifni ko'rib chiqsak, u mustaqil san'at asari bo'lgan dastgoh asarlari o'z ichiga oladi. Grafik rassomlar, boshqa rassomlar singari, turli janrlarda ishlashgan, masalan: portretlar, landshaftlar, kundalik sahnalar, natyurmortlar, tarixiy va mifologik sahnalarni yaratadilar va yalang'och asarlarni chizganlar.

Grafikaning turlaridan biri Gravyura, o'z navbatida, ikkita katta guruhga bo'linadi — yog'ochda (ya'ni ksilografiya) va metallda (ular orasida metallni kislotalar bilan tuzlashni nazarda tutuvchi o'yma texnikasi alohida ajralib turgan). Shuningdek, monotip, litografiya, ekran bosib chiqarish, ipakka bosib chiqarish ham bosma nashrga tegishli bo’lgan.

Rembrandtning "Uch daraxt" grafika asari badiiy uslubning lakonikligi va tasvirlarning sig'imi bilan ajralib turgan.

www.wordlyknowledge.uz Volume: 2, Issue: 2, 2023

Grafika uning mohiyati, turlari va tarixi haqida gapirar ekanmiz, grafikda ranglar ham qo'llanilishi mumkin, ammo u yordamchi vizual vosita hisoblanadi. Rassomlardan farqli o'laroq, grafika ustalari bitta rang bilan ishlashlari mumkin (masalan, siyoh yoki qalam yordamida), shu bilan birga nafaqat tekis, balki hajmli tasvirlarni ham yaratishlari mumkin.

Grafika turlari, tasnifi grafik asarlarning ikkita asosiy tasnifi mavjud: tasvirni yaratish usuli va funksiyasi bo'yicha, birinchi yondashuvga ko'ra, u ikkita katta guruhga bo'linadi — asar va bosma.

XX-XXI asrlarda sodir bo'lgan kompyuter-axborot inqilobi tufayli bu yondashuv eskirgan va tasnifni kengaytirish kerak bo’lgan. Rassom tomonidan yaratilgan bosma shakl asosidagi asarlarni istalgan miqdorda tasvirlarni yaratishga imkon bergan. Bosma ommaviy axborot vositalariga o'tkazishni talab qilmaydigan va nusxa ko'chirish uchun deyarli jismoniy cheklovlarga ega bo'lmagan, kompyuter grafikasi lekin mualliflik huquqidan kelib chiqadigan qonuniy cheklovlar mavjud bo’lgan.

Grafikada Tomast Nast ismli shaxs reklama va sanoatga bo'lgan qiziqishi, belgilar va boshqa reklama vositalarini (bukletlar, varaqalar,) ishlab chiqishni o'z ichiga olgan. Shuningdek, unga identifikatsiya (korporativ identifikatsiyani ishlab chiqish) biriktirilgan. Sanoat banknotalar, pochta markalari, qadoqlarni yaratishni o'z ichiga olgan. Ko'pincha reklama va sanoat vazifalari bir- biriga mos kelgan masalan, mahsulot uchun qadoqlash dizaynini yaratishda. Plakat (shu jumladan plakatlar), garchi uni reklama deb ham atash mumkin bo’lgan. Bu xattotlik-chiroyli yozish mahorati, epigrafiya-qattiq materiallarga yozuvlar yozish, shriftlarni ishlab chiqish. Veb-saytlarni, mobil ilovalarni loyihalash, ichki dizayn uchun 3D vizualizatsiyalarni ishlab chiqishni o'z ichiga olgan. Ushbu soha asosan reklama sohasi bilan kesishgan.